

KOKKUVÕTE TELERINGHÄÄLINGU ARENGUTENDENTSIDEST SIIRDEPERIOODIL 1991–2005

Teleringhäälingu arengut siirdeperioodil võib iseloomustada kui duaalse (kahepooluselise) teleringhäälingu tekkimise ja arengu perioodi. See oli demokratiseeruva ühiskonna ringhäälingu mõtestamise ja teostamise vastuoluline aeg. Võrreldes arenguga muudes ühiskonnaelulise valdkondades oli see suhteliselt aeglane ja tagasilööki-dega liikumine jätkusuutliku toimimismudeli poole. Kogu protsess osutus palju keerulisemaks ja vastuolulisemaks kui see 1980ndate lõpus ja 1990ndate algul, avalik-õigusliku ringhäälingu ideaalpõhimõtetega tutvumise järel näis.

Demokratiseeruv siirdeühiskond justkui „keeldus” talle teoreetiliselt omast euroopalikku ringhäälingut vastu võtmast ja kaitsmast, avaliku ringhäälingu sisuline, tegelik legitiimsus oli raske sündima. Seda oli ETVs raske mõista ja see tekitas suuri pingeid. Euroopa eksperdid, kes „treenisid” Eesti esimese põlvkonna avaliku ringhäälingu ehitajaid, jätsid tol ajal juba kõikjal Euroopas avaneva meediaturu keerukate probleemidega silmitsi seisva avaliku ringhäälingu tegelikelt probleemidest rääkimata. Loodeti ideaali teostumist. Kogu siirdeperioodi arengu ja vastuolude paratamatus (vt Salme Rannu analüütilist käsitlust käesolevas raamatus)⁶⁹ jäi tol ajal avamata, see tuli Eestis (ja kõigis teisteski siirderiikides) „omal nahal” enamasti üsna suure vaevaga läbi teha. Paraku ei jätkunud ka poliitikutel läbinägelikkust, et ringhäälingu probleemide tagapõhjani jõuda ja sündiva erameedia raevukat sööstu avaliku ringhäälingu vastu tasakaalustada. Veel nüüdki, viieteist aastat hiljem pole poliitilisest mõtlemisest ja sõnakasutusest kadunud mõiste „riigitelevision”. Viimane näibki olevat poliitilise prioriteedina eelistatum kui sõltumatu, stabiilse avalik-õigusliku ringhäälingu areng, mis oleks tehniliselt ja loominguiliselt potentsiaalt elujõuline. Poliitilised arusaamused, süvenemisevõime puudulikkus, kiivad grupihuvivid, maruliberalism, võimetus saavutada kokkuleppeid ja konsensust on takistanud mõistmast, et meediatööstuse pealetungi ja erameedia totaaliseerumise tingimustes on avalik-õiguslik ring-

hääling tegelikult üks olulisemaid demokraatia ja rahvuskultuuri tugimüüre. Erastatud pressi ja vaba ajakirjandust ei ole võimalik kontrollida, seetõttu on vaistlik hirm neljanda võimu ees kontsentreerunud soovis hoida vähemalt ETVd ja Eesti Raadiot kontrolli all.

Kummatigi on avalik arvamus osutunud otsuseid tegevast eliidist arukamaks, kuidas muidu seletada avaliku ringhäälingu ülikõrget usaldusväärust. Kodanikuühiskonna toetus avalikule ringhäälingule ongi loodetavasti see põhjõud, mis peaks Eesti ringhäälingupoliitika nõrkusele ja otsustusvõimetusele lõpuks vastu astuma.

Vaatleme veekord kokkuvõtlikult arengu põhiaspekte.

Eesti taasiseseisvumise järel seisnes ringhäälingu ehituse raskuspunkt Euroopale omase tegevusruumi loomises. Endist riigitelevisioni hakati ümber kujundama avalik-õigusliku teleteenuse osutajaks, telesektor avati kiiresti erakanalitele. Põhiküsimus seisnes avaliku ja eratelevisioni tegutsemiseks soodsa regulatsiooni- ja tegevusruumi loomises nn väikesel turul, piiratud majandustingimustes ning väikeses auditoriumis ja kultuuriruumis. Need asjaolud teravdasid vastuolusid. Kogemuste- ja teadmistepuuduse, pigem grupi- kui ühishuvide prevaleerimise tõttu põrkusid tugevalt professionaalsete, poliitiliste ja majanduslike huvigruppide vaated. Üksteist ei suudetud kuulata, põhimõtete selgitamine ja läbiarutamine avalikus diskussioonis „jooksis kinni”. Erameedia süveneva majandusliku ebaedu tõttu saavutati lõpuks konsensus erakanalite kasuks. Reklaam viidi avalikust ringhäälingust välja ja kanalite arv külmutati, ent avalik-õigusliku televisioni ja raadio jätkusuutlikku, stabiilset ja arengut tagavat meediapoliitilist lahendit ei suudetud samaaegselt ellu viia.

Väga keerukaks osutus arusaama kujunemine avaliku ringhäälingu missioonist, sotsiaalsest ja kultuurilisest rollist nüüdisaegses demokraatias ja kodanikuühiskonnas. Aktiivne püüe eurointegratsiooniks muudes valdkondades „ei töötanud” ringhäälingu puhul, kuigi euroliidu ametlikus meediapoliitikas rõhutati avaliku ringhäälingu eriti olulist rolli ühiskonna poliitilises,

majandus- ja kultuurielus (Amsterdami protokoll).⁷⁰ Sisuliselt viisteist aastat on kestnud järjepidevad katsed leida Eesti oludele sobiv ringhäälingu organisatsiooniline ja finantseerimismudel. Ka 2005. a keskel, kui valmis selle raamatu käsikiri, polnud edulootus veel kuigi suur. Pärast aastaid kestnud püüdlusi ja ebaõnnestumisi jõuti küll 2001. a televaldkonnas osalejate vahel kokkuleppele ETV ja erakanalite finantsallikate lahutamises, kuid Riigikogu tahtel ei hakanud konstruktsioon siiski tööle avaliku ringhäälingu kasuks. Peab rõhutama, et Eesti teleringhäälingu arenguprobleemid sel perioodil olid üldjoontes küllaltki sarnased teiste siirderiikide ringhäälingus domineerivate tendentsidega ja televaldkonna ümberstruktureerimise protsessidega. Samas võis Eesti ringhäälingu arengus näha omapära ja iseärasusi, mis tulenesid nii Eesti kultuuri- ja majandusruumi arenguspetsiifikast kui ka üliberaalsest lähenemisest meediaküsimustele.

Probleemigruppide kaupa võiks Eesti teleringhäälingu kujunemise arengut siirdeperioodil iseloomustada järgmiselt.

1. Vastuolulised vaated ringhäälingu arenguküsimustele.

Televisiooni arengut saatis kord hoogustuv, kord vaibuv tõsine ja kohati dramaatiline arutelu ja diskussioon Eestile sobiva ringhäälingumudeli küsimuses. Ringhäälingu **sotsiaalse vastutuse kontseptsiooni** ja tugeva avaliku ringhäälingu pooldajad olid veendunud, et vaid avalik teleringhääling suudab välja kanda selle võimsa meediumi kohustused ühiskonna ees programmalaste nõudmiste ja ühiskondlike ootuste kogu ulatuses; et ennekõike avalik ringhääling on kohustatud täiel määral toetama demokraatia ja kodanikuühiskonna arengut, sotsiaalset sidusust, rahvuskultuuri väärtusi ja rahvuslikku identiteeti. Sellele lisandus veendumus, et peamiselt avalik ringhääling peab tagama kõigile kodanikele nõutava ligipääsu informatsioonile, info objektiivsuse, erapooletuse ja tasakaalustatuse, et see on parim viis saavutada tasakaal programmide pakkumises nii enamus- kui vähemushuvigruppidele, osutada eestikeelset mitmekesist ringhäälinguteenust ning kaitsta vähemuste huvi.

Liberaalse meediakäsitluse pooldajad toetasid ideed avaliku ringhäälingu privatiseerimisest, loobumist avalikust ringhäälingust, avaliku teenuse

jaotamist avaliku ja eraringhäälingu vahel jms. Põhilisteks argumentideks olid seejuures avalikule ringhäälingule konkurentsieeliseid loova rahastamiskorra ebaõiglane iseloom, turu piiratus, eraringhäälingu eeldatav võime täita avalikke ülesandeid.

Liberaalsed tõekspidamised toetasid seisukohta, et tarbija- ja tootekeskne ringhäälingukontseptsioon on elujõulisem ja otstarbekam kui seadusega kehtestatud eesmärkide alusel tegutsev ringhäälinguorganisatsioon. Avaldati veendumust, et avalikku ringhäälingut võiks asendada riigitellimus, mille täitmises osaleksid kõik tegutsevad telekanalid ning et riik peaks finantseerima vaid nende saadete tegemist, millest eraringhääling pole majanduslikel põhjustel huvitatud. Esitati skeeme, milles avalik ringhääling oli taandatud programmitoimetuseks, mis tellib toodangut era- ja sõltumatute produtsentide sektorist ise tootmisvahendeid omamata. Kõige radikaalsemaks võib pidada arvamust, et avalik ringhääling pole sisuliselt võimeline majanduslikku efektiivsust saavutama ja selle tegevus tuleks lõpetada.

Pärast 2001. a tehtud otsust ETV ja ER lahkimiseks reklaamiturult pinged vaibusid ja avalik diskussioon mõneks ajaks rahunes. Erakanalite majanduslik tegevusruum stabiliseerus. 2003–2005 asuti ellu viima Eesti ringhäälingu arengu kestel korduvalt esile kerkinud ideed Eesti Rahvusringhäälingu loomisest, mis peaks viima avaliku ringhäälingu digitaliseeruvast infoühiskonnas efektiivseks tegutsemiseks vajalikule uuele tehnoloogilisele ja kvalitatiivsele tasemele ning looma euroopaliku ringhäälingukeskkonna ka Eestis. See protsess liigub siiski aeglaselt.

2. Probleemid ringhäälinguvaldkonna normatiivses regulatsioonis.

1994. a ringhäälinguseadus kajastab Euroopa ringhäälingupoliitika ja avaliku ringhäälingu olulisemaid põhimõtteid. 1994–2000 lisandus ringhäälinguseadusele mitu seadusandlikku akti – autorikaitseadus, reklaamiseadus, kaabelleviseadus ja telekommunikatsiooniseadus –, millega loodi vajalik seadusandlik alus ringhäälingusektori toimimiseks. 2004. aastaks töötati välja ka digitaalringhäälingule ülemineku kontseptsioon, kuigi reaalseid

majanduslikke eeldusi selle kiireks teostamiseks pole. Liitumisprotsessis Euroopaga kooskõlastati Eesti ringhäälinguregulatsioon Euroopa piiriülese televisiooni direktiivi nõuetega, ent neid ei täidetud järjekindlalt ja efektiivse järelevalvesüsteemi väljarendamine vajab veel tõsist jõupingutust.

Pärast pikka aega kestnud avaliku ja eraringhäälingu vastandamist tekkis lootus, et Eesti tele-ringhäälingut hakatakse käsitlema kui tervikut, milles on olulised nii majanduslikud kui ka rahvuskultuurilised eesmärgid ning seetõttu tuleb luua seadusandlikud eeldused ja tagatised avaliku- ja erasektori tasakaalustatud arenguks. Siirdeperioodil ei õnnestunud siiski selle arusaamani jõuda ja avaliku ringhäälingu stabiilse, piisava ja sõltumatu finantseerimise küsimust lahendada, kuigi Riigikogule esitatud ja seal heakskiidetud Eesti Raadio ja ETV ja arengukava aastateks 2003–2005 seda eeldas. Finantseerimisõhkimõtet muuta ei õnnestunud. Uus katse tehakse nähtavasti Eesti Rahvusringhäälingu loomise protsessis.

3. Järelevalve- ja aruandekohustuse täitmine, ringhäälingupoliitika subjekti puudumine.

Eesti ringhäälingukorralduse omapäraks võrreldes teiste Euroopa riikidega oli sõltumatu rahvusliku ringhäälinguregulaatori puudumine, kelle traditsioonilisteks ülesanneteks on vastutus sektori üldise struktuurse, majandusliku, tehnoloogilise ja funktsionaalse arengu eest, järelevalve ja avalikus sfääris tegutsevate ringhäälingujaamade aruandekohustuse täitmise tagamine, ringhäälingu arengu sotsiaalsete, poliitiliste ja kultuuriliste tendentside analüüs ja mis peamine, ringhäälingupoliitika subjekti rolli täitmine. Niisuguse institutsiooni puudumine pani ringhäälinguarenduses liiga suure rõhu töögruppidele ja *ad hoc* komisjonidele, mis koosnesid peamiselt antud valdkonna huvigruppide esindajatest ega olnud kuigi efektiivsed. Piiratud volitustega ringhäälingunõukogu oli suurema osa perioodist nõrk, tema positsioon ja osalusvõime ringhäälingupoliitikas hakkas tugevnema alles 2000. a, mil nõukogu koosseis ja vastutus viidi kooskõlla tema ees seisvate ülesannete kaalukusega. Uuringus „Euroopa Liiduga liitumise mõju Eesti audiovisuaalsektorile” (2002) tuli selgelt esile, et vald-

konna professionaalid toetavad rahvusliku reguleerimise loomist. Vastav idee sisaldus ka kultuuriministeriumi arenguvisionides ja ootab realiseerimist.

4. Teleringhäälingu erapooletuse ja poliitilise sõltumatus säilimine, panus telearengusse.

Avaliku ringhäälingu olulisemaid saavutusi oli peamiselt objektiivse käsitlusviisi, erapooletu ja tasakaalustatud, erinevate vaadete avaldumist toetava ajakirjandusliku lähenemisviisi säilimine. Üldjoontes sama võib öelda ka erakanalite kohta. Peab siiski nentima, et avaliku ringhäälingu ja eriti ETV süüdistamine tasakaalustamatuses algab subjektiivsetele argumentidele tuginedes poliitilistes ringkondades otsekohe, kui ETV küsimuses on vaja midagi otsustada.

Siiski peavad tollased ringhäälingujuhid omaks võtma märkuse, et sarnaselt ülejäänud Eesti meediaga ei osalenud ka avalik ringhääling „piisavalt poliitilise kultuuri arendamises” (Lauristin & Vihalemm 2002), ei olnud küllalt aktiivne üldist huvi pakkuvate avalike diskussioonide algatamises, toetamises ja vahendamises Eesti ühiskonna sotsiaalkultuurilise ja poliitilise arengu jaoks olulistes ühiskonnaelu valdkondades ja probleemides. Paljud noorema ja keskmise põlvkonna ajakirjanikest olid kas ETVst ja Eesti Raadiost lahkunud või keskendusid meelelahutuslikele ideedele. Uus aeg nõudis ka hoopis uut laadi ajakirjanduslikku ettevalmistust. Pärast ringhäälingumaastiku selgumist alates 2002/2003 telehooajast on siiski jälgitav avaliku ringhäälingu sotsiaalse ja kultuurilise kaalukuse oluline tõus. Samas jäi kommertsiaalse erameedia panus eestikeelse faktipõhise, ajakirjandusliku televisiooni arengusse, valdkonna professionaalsesse, žanrilisse ja kvalitatiivsesse kasvu oodatust tagasihoidlikumaks.

5. Struktuurimuutused – telekanalite välisomandusse minek ja meediakontsentratsioon.

Eesti meediamaastikul olid jälgitavad muu maailma ja Euroopaga sarnased transformeerumisprotsessid: privatiseerimine, rahvusvahelistumine, meediakontsentratsioon, meedia konvergens. Kuigi 1994. a ringhäälinguseadus sätestas Eesti kodanike minimaalselt 51% osalusmäära ringhäälingujaamade

omanikeriingis, ei takistanud see erakanalite üleminekut välisomandisse – majandusolud ja -argumendid osutusid tugevamaks.

Kaks Eesti suuremat eratelekanalit läks Põhja-maade meediakontsernide kontrolli alla. Norra Schibsted omandas Kanal 2, Rootsi Kinnevik (Modern Times Group) aga TV3. TV3 sai osaks laiemast rahvusvahelisest, Põhja- ja Baltimaades tegutsevast teleketist. TV1 läks Polsati kontrolli alla, viimane omandas osaluse ka Läti ja Leedu teleturul. Eesti suhteliselt väikesel turul ilmes nii vertikaalne kui horisontaalne meediakontsentratsioon ja meedia ristomand (Eesti Meedia). Turu ja ressurside piiratuse tõttu oli ülemäärane meediakontsentratsioon Eestis paratamatu nii trükiajakirjanduses kui televaldkonnas.

Majandus- ja konkurentsitingimused tingisid 1990. aastate teisel poolel telepakkumise hüppelise kasvu, nn rahapõletamise perioodi, mis viis teleringhäälingu kriitilisse seisusse. Pärast TV1 pankrotti ja eetriaia müügi lõpetamist ETVs tekkisid turul võimalused kolme üleriigilise kanali tegutsemiseks majanduskahjumita. Siiski ei olnud turu- ja konkurentsioolud soodsad kahe erakanali üheaegseks majanduseduks. Kuigi Kanal 2 õnnestus alates 2003. aastast suuri kahjumeid vältida, ei jõutud siiski kasumisse. 2005. a oli TV3 kasum üle 35 milj krooni ja Kanal 2 kahjum 7 milj krooni. Teletegemise ebasoodsat majandusliku fooni näitab seegi, et Kanal 2 tegevuskahjum kogu tegevusperioodi jooksul ulatub kokku 135 milj kroonini.

6. Telepakkumise mahu kasv.

Siirdeperioodi jooksul muutus Eesti üleriigiliku telepakkumisega riigiks. Kolm (vahepeal koguni neli) üleriigilist eestikeelset telekanalit, 4 Soome programmi (hõlmkond kuni 40%), kaabeltelevisioon (hõlmkond 40%) mitme suure (Starman, STV) ning ligi 20 väiksema operaatoriga – kõik see kokku pakkus vaatajaskonnale suurt valikuvõimalust omamaisest ja erakordselt rikkalikku valikut hanke-toodangust. Läbinud siirdeperioodi alguses toodangumahu suure languse, hankeprogrammi orientatsioonimuutuse Idast Läände ning ületootmisstaadiumi alates 1998. a, stabiliseerus Eesti eetritelevisioonide programmide kogumaht uue sajandi algul

u 20 000 saatetunnile aastas, millest omatoodang moodustas umbes 45%. Telesektori tulubaas kasvas 1990. a algusega võrreldes üle 20 korra, mis oli siiski ebapiisav pikaajalisema väärtusega ja kvaliteetsema toodangu produtseerimiseks. ETV-l ei õnnestunud avada teist kanalit ETV 2 ega käivitada ööpäevaringset uudisteteenust ETV 24, samal ajal kui erakanalite programm läheneb 24 tunnile ööpäevas.

7. Sõltumatute teletootjate esiletõus ja televisiooni loovtööstuse areng.

Teleringhäälingu arenguprotsessis toimus alates 1990. aastate teisest poolest sõltumatute video- ja filmitootjate sektori areng. Avalik-õiguslik, peaaesjalikult aga eratelevisioon loobus järk-järgult omatoodangu valmistamisest telejaamade koosseisuliste või lepinguliste töötajatega ja suunas oma programmitellimused järjest enam sõltumatutele produtsendifirmadele. See protsess demokratiseeris, mitmekesistas ja laiendas teletoodangu loomingu baasi ja soodustas loomingu konkurentsi. Muutus ringhäälingu- ja filmivaldkonna töökohtade struktuur, tekkisid eeldused valdkonna professionaalseerumiseks ja lõimumiseks Euroopa audiovisuaalmaastikuga. 2005. aastal tootis sõltumatu sektor 26% kogu Eesti teletoodangust.

8. Teleprogrammide eristumine.

ETV talus siirdeperioodi jooksul suurt pinget, mille põhjustas vastuoluline nõue rahuldada ühe kanaliga (mis oli kolmandiku ulatuses finantseeritud reklaamist) nii massi- kui vähemusgruppide huvi ja infovajadusi. Kuigi ETV suutis üldjoontes kogu perioodi jooksul hoida avalikule ringhäälingule omast programmistruktuuri, muutus olukord tuntuvalt pärast eetriaia müügi lõpetamist 2002. a suvel, mil avalik ringhääling sai oma kava planeerida ilma kommertsiaalsete elementideta. Sestpeale eristus ETV selgelt erakanalitest, positsioneeris end üha enam meediaorganisatsioonina, mille eesmärgiks oli toetada ühiskondlikku ja kultuurilist arengut ja Eesti elu väärtusi.

Erakanalite programmiareng läbis samuti pikaajalise otsingute perioodi. Kommertsprogrammi loomise kogemust ei olnud, professionaalsus

massiauditooriumi hõivamises tuli alles omandada, mistõttu oma arengu alguses püüdsid erakanalid jäljendada ETV programmimudelit ja toota avaliku ringhäälinguga sarnast sotsiaal- ja kultuuriprogrammi. Pärast 1998–2001 kestnud raevukat ja kahjumlikku tootmiseskalatsiooni, TV1 väljalangemist teleturult ja reklaami lõpetamist ETVs optimeerisid erakanalid oma programmistruktuurid olemasolevate ressursside, turujaotuse ja kanalite eneste poolt aktiivselt kujundatavate sihtauditooriumide eelistustega. Erakanalid kommertsialiseerusid tuntuvalt, seades eesmärgiks turuedu, auditooriumi ja tulu maksimeerimise.

Seetõttu võis 2002. a alates täheldada programmitootmise ratsionaliseerumist, vahendite kokkukohu ja formaaditeleviseiooni esiletõusu. Mõlemad meediatüübid, nii avalik-õiguslik kui eraringhääling lähenesid oma loomupärasele olemusele ja funktsioonidele, kolme teleprogrammi struktuurile eristus tuli selgelt esile. ETV muutus uuesti suurimaks omasaadete tootjaks Eestis, eelistades uusi, informatiivseid ajakirjanduslike saateid, haridus-, kultuuri- ja lastesaateid ning spordi tippüritusi ning sai sisuliselt nende programmiliikide ainupakkujaks. TV3 ja Kanal 2 arendasid välja mõneti erinevaid sihtauditooriume taotlevad, ent samas teravalt konkureerivad kommertsiaalse meelelahutusliku televisiooni programmid.

9. Auditooriumi ümberjagunemine.

Keskmine televaatamisele kulutatud aeg Eestis jäi kogu perioodi jooksul suhteliselt kõrgeks, seda eriti kesk- ja vanemaealiste ning mitte-eestlastest vaatajate seas. Keskmine vaatamisaeg neis gruppides küündis 28–32 tunnini nädalas, vanemaealiste vaatajate puhul ka 37 tunnini nädalas, mis võrdluses teiste Euroopa riikidega olid väga kõrged näitajad. Samas etendas traditsiooniline võrgustatud üldlevi-ringhääling üha väiksemat rolli noorteauditooriumis, kus telekanalitele hakkasid konkurentsi pakuma tarbimismugavad ja interaktiivsed audiovisuaalmeediumid ja Internet. Suurt teletarbimist põhjustas pakkumise mitmekesisus ja meelelahutuslik atraktiivsus kui ka muude vaba aja sisustamise võimaluste suhteliselt kõrge hind.

Avalik ringhääling säilitas juhtpositsiooni turul siirderiikide jaoks ebatavaliselt pikaks ajaks, sisuliselt kuni 1998. a lõpuni, mil telekanalite osakaalud vaatajaajas hakkasid võrdsustuma. Sellest ajast alates hakkas ETV oma liidrirolli kaotama. Põhimõtteliselt oli see protsess ootuspärane. Kommertsiaalse programmeerimise võttestikku ja auditooriumi maksimeerimise vahendeid efektiivselt kasutavad erakanalid pidid varem või hiljem saavutama eelistuse auditooriumi vaatamisajas, mis telehooaja lõikes muutus püsivaks alates 2002. a. Samas jäi ETV jälgitavus, kanaliga kontaktis olevate televaatajate osa suuremaks kui erakanalitel. ETV selgelt avalik-õigusliku programmimudeliga saavutatud vaatamisaja 18%list osakaalu ja ülikõrget, 77%list usaldusväärusnäitajat tuleb pidada oluliseks saavutuseks.

Kuigi kanalite vaatajaskonnas võis täheldada sagedasemat kommertskanalite eelistust nooremas ja avaliku ringhäälingu eelistust vanemas ja haritumas auditooriumis, hakkasid televisiooni „lülitatust“ inimeste elu- ja päevatsükklites märksa enam mõjutama nende individuaalsete kultuuriliste, elulaadiliste ja väärtusorientatsioonide iseärasused, millega sobitumiseks pakkus rikkalik televalik üha mitmekesisemaid võimalusi.

10. Uued arengueesmärgid ja avaliku ringhäälingu organisatsiooni uus perspektiiv.

Eesti meediaturu potentsiaal, konkurentsivõitlus ja eraringhäälingule soodne reklaamilahend töid pikaajalise keeruka arengu järel erasektorile lootustandva stabiilse perspektiivi. Teleringhäälingu arenguprotsessis oli seejärel loogiline tähelepanu ülekandmine positiivse ja jätkusuutliku keskkonna loomisele ka avaliku ringhäälingu jaoks. Loodetavasti see järgnevatel aastatel õnnestub. Seetõttu oleks siinkohal kohane lõpetada televisiooni ligi 50aastase ajaloolise arengu jälgimine viitega 2004. a kevadel Eesti Rahvusringhäälingu arengustrateegia dokumendis sõnastatud uuele nägemusele rahvusringhäälingu missioonist ja ülesannetest nüüdisaegses Eesti demokraatlikus ühiskonnas (vt kiil 27).

Kiil 27. Eesti Rahvuringhäälingu missioon (2004)

Eesti Rahvuringhäälingu (ERR) missiooni aluseks on sotsiaalne vastutus avaliku huvi realiseerimise eest ringhäälingumeedias.

Sellest tulenevalt on ERR **ülim eesmärk hoida ja arendada elu Eestis, panustades kommunikatsioonikanalina rahvusriigi, demokraatliku kodanikuühiskonna ja rahvuskultuuri väärtuste kaitsmisesse ja arendamisesse.**

ERR missioonist tulenevad **põhiväärtused** on:

1. Toetada põhiseaduslikku eesmärki eesti rahvuse, keele ja kultuuri kestmiseks läbi aegade.

2. Olla rahvusliku identiteedi kandja ja taaslooja, rahvuskultuuri arendaja, rahvuse mälu ja traditsiooni hoidja.

3. Kaitsta demokraatiat, kodanikuühiskonna arengut, suurendada sotsiaalset sidusust ühiskonnas ja avaliku sfääri toimimise efektiivsust.

4. Kaitsta rahvuslikku infovälja.

5. Tagada avaldamise vabadus, avaliku info mitmekesisus, objektiivsus, tasakaalustatus, erapooletus ja programmi- ja saadete kõrge professionaalne tase.

6. Olla avatud diskussioonifoorum, väljund aruteluks olulistes Eesti elu puudutavates küsimustes.

7. Tegutseda kui vaataja- ja kuulajakeskne organisatsioon, olla vaatajakonna teenindaja ja partner, kes võtab arvesse nii suurte kui vähemusgruppide huvid ja vajadused.

ERR missioonist tulenevad olulisemad **eesmärgid** on:

1. Pakkuda mitmekesiseid ja kvaliteetseid programme kogu ühiskonnale ning hoida seejuures sobivat tasakaalu informatiivsete, harivate, meelelahutuslike, kultuuri, sündmuslike saadete vahel.

2. Tagada info kättesaadavus kõigil konvergeeruva meedia platvormidel, tasakaal avaliku ja kommertspakkumise vahel.

3. Tagada arvamuste ja veendumuste spektri avaldumine kogu selle mitmekesisuses, erinevate, ka vähemuste huvide ja arvamuste pääs avalikkuseni, kanda, vahendada ja luua avalikku arvamust, olla toeks kodanikuvastutuse avaldumisele.

4. Olla rahvuskultuurilises arengus partneriks kõikidele Eesti kultuuri- ja haridusorganisatsioonidele.

5. Siduda Eesti ringhäälinguruum Euroopa ja maailmaga, luua, arendada ja hoida info- ja kultuurisidet ning professionaalset vahetus- ja koostööd teiste riikide ringhäälingu-, meedia- ja kultuuriorganisatsioonidega.

6. Kindlustada kaasaegse innovatiivse multimeediaorganisatsiooni efektiivne toimimine, tagada ringhäälinguvaldkonna jätkusuutlikkus ja arendada professionaalseid standardeid.

7. Tagada ringäälinguvaldkonna tehniline areng ja uuenduslikkus, osaleda uute ringhäälinguteenuste arendamises.

Allikas: ERR arengustateegia 2005–2008 (mai 2004)